

AZ OKTATÁSI MINISZTERIUM
DIAPOZITÍV-SOROZATA

OLVASÁS
KÖRNYEZETISMERET

az általános iskola 2. osztálya számára

***A gyümölcsökert
és az erdő***

Kiadja:
Magyar Diafilmgyártó Vállalat
Budapest

Készült
AZ ORSZÁGOS
TANSZERGYÁRTÓ ÉS ÉRTÉKESÍTŐ VÁLLALAT
Kutatási és Filmgyártási Főosztályának irányításával

Perjés Antalné
munkája

Utánnnyomás az 1973. évi kézirat alapján készült

Diafilm hny. 8203 — 110 pld.

F. k.: Gergely Róbert

A GYÜMÖLCSÖSKERT ÉS AZ ERDŐ

A diapozitív-sorozat 50 db képből áll. Felhasználható a 2. osztályos környezetismeret és olvasás tantárgyak tanításánál A környező természet c. tárgykör feldolgozásakor. Az első 24 kép a gyümölcsöskert, a 25-50. képek az erdő tanítási anyagának szemléltetéséhez nyújtanak segítséget.

Az összeállításnál figyelembe vettük a tantervi anyagot és a feladatokat, ezért a kiválasztott képek a természeti változást, a változásokat, a fejlődést és az embernek a természetben végzett munkáját mutatják be. A képek nem a felhasználás sorrendjében szerepelnek, célszerűnek láttuk, ha az elrendezés inkább a logikai menetet (a fejlődés menetét) követi.

A gyümölcsöskertet a virágzó gyümölcsfától a termés betakarításáig mutatják be a képek. A gyümölcsös kártevőit, hasznos madarait, a gyümölcsös telepítését és gondozását ábrázoló színes fényképek sorát a gyümölcs felhasználásának rajzos képösszeállítása egészíti ki.

Az erdő témakörének képei az erdő életét szemléltetik a négy évszakban, a fák alatt megbuvó első tavaszi virágoktól, az állatok pár napos kicsinyeitől, a színpompás nyári és őszi képeken keresztül a téli erdőben folyó munkálatokig. Tisztázzák az erdő fogalmát, s azt, hogy mi tartozik az erdőhöz: fák, bokrok, pázsitos tisztások, állatok. És az ember, aki tervei szerint alakítja a természetet, ki-termeli, de gondozza, védi is az erdőt. Bemutatjuk a há-

rom legelterjedtebb jellegzetes erdei fánkat: a tölgyet, a bükköt és a fenyőfát, kinagyítjuk a levelek képét, így könnyítjük meg a felismertetését. Az erdei állatok természetes környezetükben láthatók. Hangsúlyozzuk az erdő hasznát (a fa kitermelését, felhasználását), az erdővédelem fontosságát. - Akik kiránduláson, téli sportok közben élvezik szépségeit, felelősek is az erdőért.

Miért van szükség a diapozitív-sorozatra?

A megfelelő képek vetítésével célunk:

- A valóságban megfigyelték felidézése, összehasonlítás, a fogalmak tisztázása.
- A valóságban közvetlenül meg nem figyelhető növények, állatok természetes környezetben való szemléltetése (pl. az erdő állatai).
- Adott időszakban a valóságban nem látható növények, állatok szemléltetése ismétléskor vagy összefoglaláskor.

E célok megvalósítása érdekében valamennyi képünk a természetben készített felvétel, de olykor pedagógiai, hangsúlyozó szándékkal kiemelő magyarázó rajzokat is alkalmazunk. A valóságot, a természetes környezetet ábrázoló felvételek különösen fontosak az erdei állatok téma ismétléskor, mert a jellegzetes külső és a környezet alapján kerestethetjük meg az összefüggéseket, következtethetünk az életmódra.

A diapozitívek előnyösek azért is, mert erősen kiemelik a tanítás szempontjából lényeges dolgokat, elhagyva a lényegtelen, s ezért esetleg zavaró részleteket.

A képek sorrendje változtatható, egy-egy kép a többitől függetlenül, önállóan is vetíthető.

Tanácsok a képek felhasználásához

A vetítést az oktatás folyamatába kell beépíteni. Vetítünk az óra számonkérő részében, ilyenkor a képről számol-tatjuk be a felelőt. Felhasználhatjuk ezt a fajta szemléltetést az új ismeret nyújtásakor is, de az óra befejező része, az összefoglalás is történhet a képek alapján.

Miután képsorozatunk A környező természet c. tárgykör tanításához készült, már ezen a fokon alkalmas az alapvető összefüggések megértésére, a helyes világnézet kialakítására. A természet változásait figyelve egy-egy mozzanat igazi okát kerestessük! Az állatokat ismertetve mutassuk be a környezet és az életmód összefüggéseit!

Vétsük észre a képek szépségeit, gyönyörködtetve, az érzelmekre hatva szeretessük meg a természetet.

Végül a képek vetítésekor a tanító ne készen adja az ismereteket, hanem a megfigyelések tervszerű irányításával, gondolkodásra neveléssel, összehasonlítással, a hasonlóság vagy különbség észrevételével maguk a tanulók ismerjék fel a lényeges jegyeket, az alapvető összefüggéseket.

Az alábbi képleírások a pedagógusoknak szólnak, ezért több ismeretanyagot tartalmaznak, mint amennyit a tanulóknak el kell sajátítaniuk.

A képek leírása

A gyümölcsöskert

1. kép: Nagyüzemi gyümölcsös

Virágzó őszibarackfák: korszerűen művelt nagyüzemi gyümölcsös. A törpe barackfákat egyenes sorokba, szabályos távolságra ültették. Az ilyen mintaszerűen gondozott állami vagy szövetkezeti gyümölcsösökben gépek segítik az ember munkáját, sok és hibátlan gyümölcs terem. A háttérben Budapest képe látszik. A pestkörnyéki gyümölcsösök nemcsak a fővárost látják el, hanem külföldre is szállítanak.

2. kép: Virágzó almafák

Tavaszi talajgondozás. Sorba, s egymástól olyan távolságra ültetik a fákat, hogy közöttük elférjen a traktor és a talajművelő gép. A barázdákat talajlazító gép húzza. Most kapával gyomtalanítják a gyümölcsös talaját. Távolabb kertész vizsgálja a fákat. A gyümölcsöst egész évben gondozni kell. Ebben a tsz-ben 12 fajta almából évente 80-90 vagon terem, innen is sokat szállítanak külföldre.

3. kép: Virágzó ágak: őszibarack és alma

Az első képen őszibarackfa virágos ága egészen közelről.

Megfigyeltetjük a virág színét és azt, hogy a levelek még alig bontakoznak a virágok között. A második képen almafa virágos ága látható, ezen a fehér virágokkal együtt fejlődtek ki a levelek.

4. kép: Ágak terméssel: őszibarack és alma

Tél végén kipattannak a rügyek és kora tavasszal már virágban állnak a fák. A virágokból fejlődni kezd a gyümölcs, nyáron megnő, majd őszre megérik. Ha jól gondozzák, szép lesz, mint ezek a gyümölcsök a képen. - Miért ilyen egészségesek? - Beszélgetünk arról is, hogy nemcsak szép, hanem izletes és jó is az érett gyümölcs. - Miért kell fogyasztanunk? Itt utaljunk a gyümölcsmosás fontosságára.

5. kép: Almaszüret

A képen egyik állami gazdaságunk almaszüretét látjuk. Az érett, szép gyümölcsöt kézzel szedik, óvatosan ládába rakják, hogy meg ne sérüljön. - Miért? Soroltassuk el, hány hónapon keresztül ehetünk almát! Miért áll el ilyen sokáig? (Gondos kezelés, az alma télálló gyümölcs.)

6. kép: Az alma csomagolása

Gondos munkával történik az alma nagyság szerinti válogatása, csomagolása. Ezt a munkát ma már sok helyen géppel végzik. Fontos, hogy szállítás közben se sérüljön meg a gyümölcs, ezért a ládákon is jelzik, hogy mit tartalmaznak. Figyeld meg a jelzést!

7. kép: A fa részei

A valóságban és az eddigi képeken megfigyelteket idézzük fel és összegezzük a magyarázó rajz alapján. A bal oldali, gyökérzetével együtt ábrázolt fán jól láthatók a fa fő részei: gyökér, törzs, ág, gally. A három kis kép a legfontosabb fejlődési fázisokat mutatja.

8. kép: A gyümölcs felhasználása

Ez a kép a gyümölcsös hasznáról, a gyümölcsök eltevéséről, tartósításáról és felhasználásáról beszél. Részleteiben tárgyaljuk! - Láthatjuk a házilag eltett lekvárt, befőttet, a mélyhűtött és cukrozott gyümölcsöt, a konzervgyárak termékeit, a nyersen is eltartható télálló szőlőt, almát és körtét, dióval, almával készült süteményt és végül egy tálon a szép őszi gyümölcsöket. - Ki, melyik fajta gyümölcsöt ismeri, vásárolta, fogyasztotta? Melyiket szereti? - Áttekintve levonhatjuk a következtetést: egész évben ehetünk gyümölcsöt.

9. kép: A hernyó és kártevése

Kettős kép. A felsőn kövér, lakmározó, az alsón bebábozódásra készülő hernyó. Mindkét kép erősen nagyított és a kártevést is jól mutatja. A hernyók a gyümölcsfák veszedelmes kártevői, főleg a leveleket pusztítják. A nagyüzemi gyümölcsösökben permetezéssel és hernyófogó övekkel védekeznek ellenük. Milyen segítséget kap az ember a természettől a gyümölcsöskert kártevőinek pusztításához?

10. kép: A levéltetű

Elő kép: levéltetvek lepték el az őszibarackfa hajtását. Már zsugorodnak a levelek. A második képen erős nagytásban levéltetveket látunk, egy hangya közeledik feléjük. A levéltetvek ellepik a fiatal hajtásokat, leveleket, és kiszívják nedvüket. Védekezésül permetezik a fákat.

11. kép: A cserebogár

Ez a májusi cserebogár. Megfigyelhetjük, olyan, mintha páncél borítaná testét. - Hallottátok már, hogyan zug, amikor szárnyra kap? Nagyon kártékony, falánk, a növények leveleit pusztítja. A cserebogár irtását rendelet írja elő. - Ki tudja elmondani, hogyan irtják?

12. kép: Széncinke

Az erdőben és a gyümölcsöskertekben él. A gyümölcskertészek és az erdészek barátja, segítőtársa. Veréb nagyságu, csőre, lába erős. Folyton mozog és folyton eszik. A fák legeldugottabb repedéseiben megbuvó rovarokat is felkutatja, a gallyakban megkapaszkodik, s erős csőrével még a nagyobb falatokat is feldarabolja.

13. kép: Lakmározó cinegék

Két cinege csipegeti a napraforgót. A cinege télen is itt marad nálunk, ilyenkor kevés a tápláléka, behúzódik a kertekbe. Örömmel fedezi fel az ott felejtett napraforgót. Lehet, hogy a gazda szándékosan hagyott kint egy-egy szarát, hogy odaszoktassa a cinegéket, rigókat?

14. kép: Feketerigó a fiókáival

A képen a fiókáit etető rigót látjuk. Gondosan épített fészket jól elrejtí a bokrok és fák sűrűjében. Kedves, gyorsröptű, eleven madár. Nagyon hasznos, sok rovar és hernyót pusztít. Az emberek szeretik, védik a rigót. - Hogyan segíthetjük télen, amikor alig talál táplálékot?

15. kép: Madárodu a gyümölcsösben

Az előző képekkel összefüggésben beszéljük meg, miért állít az ember madárodut a gyümölcsösben? - Engedjük a gyermekeket spontán válaszolni, azután irányítsuk kérdésekkel a megfigyelést.

16. kép: Permetezés

A gyümölcsfák kártevői ellen permetezéssel védekezünk. A képen gyümölcsöst látunk. A permetezőszer tartályait gép szállítja, védőruhába öltözött dolgozók végzik a permetezést. A legtöbb permetezőszer igen ártalmas, mérgező hatású, óvatosan kell bánni vele! Ezért is kell fosztás előtt mindig megmosni a gyümölcsöt.

17. kép: Faiskola

Kétéves csemetefák. A csemetéket faiskolában nevelik, gondozzák. Ezek a fák már elég erősek, nagyok, kiültetésre valók.

18. kép: Faültetés

Őszi kép. A faiskolából kikerült csemetefát ősszel kiültetik a szabadba. - Hogyan ültetik a fát? Kikről olvastuk, hogy fákat ültettek? (Utalás az uttörőkre.) Melyik évszakban ültették a fákat az uttörők? - Az őszi lombhullás ideje sok munka kezdetét jelenti a gyümölcsösben: hiányzó fák pótlása, a fa törzsének tisztítása, beburkolása, a fa "gyógyítása", a korona formálása, korhadt ágak, gallyak, levelek elégetése. A következő (19-24.) képek az őszi munkákat szemléltetik.

19. kép: Védőburkolat a fatörzsön

A fiatal facsemetéket védőburkolattal veszik körül, a nyulak kártevése ellen. A burkolatot hánccsal erősítik a fára. A nagyobb fákat is így védik.

20. kép: Beteg ágak eltávolítása

Őszi munka a korhadt, elszáradt ágak eltávolítása is. Kézi-fürésszel vágják le a beteg ágakat, gallyakat, így mentik meg a fát a további pusztulástól.

21. kép: Metszés

Ősszel a felesleges ágak lemettésével alakítják, formálják a fa koronáját. A képen jól megfigyelhetők a sűrű oldalhajtások, amelyek feleslegesek, elszívják a táplálékot. A felesleges ágak eltávolítása, a korona megfelelő alakítása biztosítja, hogy a fa jó termést hozzon.

22. kép: A metszés és szerszámai

Első kép: A sűrű korona ritkítása és formálása. Második kép: különféle karózási módok. A harmadik képen a kerítés szerszámai: kézfűrész, ágfűrész, különleges kiskés, metszőolló.

23. kép: A fa törzsének tisztítása .

A fakéreg repedéseiben sok féreg bujik meg, ezeket kell az erős kéfével eltávolítani. A bal oldali kép távolról, a jobb oldali egészen közelről mutatja a munkát. Figyeljük meg az őszi kertet, a kopár fákat, a repedezett fakérget. Az egyik fán jól látszik egy ág lemetszésének helye.

24. kép: Levelek, gallyak égetése

A levágott ágakat, gallyakat, leveleket elégetik. Miért? A képen még metszésre váró fák is láthatók. Figyeltesük meg az őszi színeket is!

A termés beérése, majd a lombhullás után a növények nyugalmat, pihenést igényelnek, télen a levegő és a talaj alacsony hőmérséklete pihenőre kényszeríti a fákat. Az alapvető életfolyamatok azonban ilyenkor sem szünetelnek, de ezek külső jeleit: a növekedést, fejlődést csak a melegebb időszak beálltával észleljük.

A képek leírása

Az erdő

25. kép: Hegyvidéki erdő

(Bükk hegység, Szalajka-völgye.) Ez a kép alkalmas a hegyvidéki erdő fogalmának tisztázására, vagy elmélyítésére. - A földrajzi jellegű alapismeretek c. diasorozat 43.-44. képeivel a lomblevelű és tűlevelű erdő belseje kiegészíthető. Az előtérben faóriások, bokrok, balra a hegyoldalt sűrű erdő borítja, a háttérben a hegycsúcson sötétzöld fenyves. A pázsitos réten kirándulók gyönyörködnek a táj szépségeiben. - Hazánk magasabb hegységeit ilyen összefüggő erdőségek borítják. Ezen a tájon a völgyet koszoruzó hegyek alacsony déli oldalát tölgyesek, a magasabb hegyoldalakat bükkerdők és fenyvesek borítják. Vétessük észre az erdő szépségeit!

26. kép: Fa és bokor

A képet magyarázó rajz egészíti ki, amely bemutatja a fa és bokor közötti különbséget, és a természet változásait tavasztól őszig. A fényképen lombos erdő, erdei tisztás, fák és bokrok láthatók, természetes környezetben. - A tanulók magyarázzák önállóan a rajzokat, keressék a változás okát! (Építsünk az 1. osztályban tanultakra is.) A képen megfigyeljük még az ember készítette pihenő- és tüzrakóhelyet. - Miért kell ilyen tüzrakóhelyeket kijelölni az erdőben?

27. kép: Mogyoróbokor

Ugyanaz a bokor nyáron és ősszel. Melyik kép milyen évszakban készült? A mogyoróbokor a ritkás erdőszéleken nő, mert szüksége van a napfényre. Széles levelei felfogják a fényt. Termése, a jól ismert mogyoró nagyon izletes, tápláló. Az erdőszéli cserjésben hasznos madarak fészkelnek.

28. kép: Tölgyfa, tölgyfaág

Hazánk legerjedtebb fája, a tölgy, a tölgyerdő egy részlete, és a leveles tölgyág felnagyítva. A tölgy hosszú életű, terebélyes, lombhullató fa. Kérge erősen repedezett, levelei sötétzöldek, fényesek, karéjosak. Termése a makk. A tölgyerdő világos, napsütötte belseje is jól megfigyelhető a képen. A fénykedvelő tölgyek alatt szép zöld a fű, sok a virág és a bokor.

29. kép: Bükkfa, bükkfaág

Összehasonlítva az előző képpel, megállapíthatjuk, hogy a bükk törzse sudár, kérge sima, lombkoronája magasan nő. Levele nem olyan jellegzetes alakú, mint a tölgyé. A bükk is lombhullató fa. A kép már az elszíneződött levelű, őszi bükköst mutatja. A bükkerdőbe kevesebb napfény jut, ezért a fák alatt gyér a növényzet.

30. kép: Fenyőfa, fenyőág

Erdei fenyő és leveles ága. "Tülevelű" fának is nevezik. Törzse egyenes, 10-15 m magas. Tüleveleit jól megfigyelhetjük, és összehasonlíthatjuk a lombos fák le-

veleivel. A fenyő tülevele több évig a fán marad, nem egyszerre hullik le, ezért a fán mindig van zöld levél. A képen az erdő szélén álló fenyőfák zöldek, a lombhullató bokrok már sárgulnak. - Az erdefenyő a magasabb hegyeken él.

31. kép: Bükkerdő ősszel

Az őszi bükkös jellegzetes, nagyon szép képe. Mint az oszlopok, sűrűn állnak az ezüstös kérgű bükkfák. A kép alapján sok ismeretet rögzíthetünk, bővíthetjük a fogalmakat. Pl. Miből állapíthatjuk meg, hogy ez őszi erdő? Miről ismerhető fel a bükkerdő? Miért van jelzés az egyik fán? - Minden évszakban szép az erdő. A kirándulók gyönyörködnek szépségeiben, pihennek, felüdülnék.

32. kép: Kopár (téli) tölgy

Öreg, terebélyes tölgyfa. Hatalmas méreteit jól érzékelteti az előtte álló erdész. Hivatkozva az eddigiekre, több lényeges megállapítást tehetünk. - Tél van, a tölgy már valamennyi levelét lehullatta, alakja erősen különbözik a bükkfáétól. - Az erdészek védik, gondozzák az erdő fáit.

33. kép: Fenyőerdő télen

Havas téli táj, csak a fenyők zöldellnek (összehasonlítás a lombhullató fákkal). Még csendesebb, nyugalmasabb az erdő, mint ősszel, csak az erdészek, erdei munkások járnak a magas hóban. Néha egy-egy ételment kereső őz vagy más vad zavarja meg az erdő nyugalma. Hét végén kirándulók, a téli sportok kedvelői, szánkózók, sízók is felkeresik az erdőt.

34. kép: Mogyoróbarka és hóvirág

A tavasz első hirnökei az erdőben. Még hófoltok borítják a ritkás erdő talaját, amikor a téli pihenő után a napsugár hatására megindul az élet a hóvirág hagymájában. Áttöri az avart és megjelenik hófehér kis virága. A mogyoróbokor sárgás-zöld barkáit is himbálja már a tavaszi szél.

35. kép: Harkály

A fényképen a fa törzsén felfelé kuszó, a fa kérgét vizsgáló harkályt látunk. Megfigyelhetjük erős lábait, amelyekkel kapaszkodik, nagy ék alakú csőrével kopogtatja a fák kérgét. A fénykép melletti magyarázó rajz mutatja, hogyan huzza ki a fakéreg alól a rovarokat. Igen hasznos madár. A beteg fa tövéénél, mintegy jelzésként ott maradnak a lehullott forgácsok, amelyek figyelmeztetik az embert a fa betegségére, aki így még időben segíthet.

36. kép: Sündisznó a fiaival

A tavaszi erdő sűrűjében látjuk a sünt kicsinyeivel. Hasonlítsuk össze a mókussal! Hol él az egyik, hol a másik? A sün életmódja más, ennek megfelelően testalkata is egészen más. Lába apró, teste tömzsi, hátát és oldalát tüskék borítják. Ha veszély fenyegeti, összegömbölyödik. Így védekezik ellenségeivel szemben. (A kis sünök még nem tudnak összegömbölyödni.) A sün az erdő avarjában apró állatokra vadászik. Hasznos, mert rovarokat és mezei rágcsálókat pusztít.

37. kép: Mókus

A kettős kép jól szemlélteti, hogy a mókus az erdő lakója és a fák koronáján él. Figyeltessük meg testét, nyári bundájának színét! Kis termetű állat, súlya mindössze 20-25 dkg. Hátsó lába hosszabb a mellsőnél. Remekül ugrik, közben farkával kormányoz, éles karmaival kapaszkodik. Igen fürge, könnyen el tud menekülni ellenségei elől. Szívesen gyönyörködünk a mókusban, pedig kárt is okoz. Tápláléka a fák zsenge rügye, hajtása, termése (mogyoró, makk), de kirabolja a madárfészket is. Télre fészket készít magának. Tiszta állat, úgy mosdik, mint a macska.

38. kép: Őz és gida

Tavaszi kép. Erdei tisztáson látjuk az őzsutát és a kis pettyes gidát. Az őz növényevő, a fiatal fák és bokrok lombját legeli. Ezzel kárt okoz ugyan, de különben erdeink disze, gondozzuk, védjük! - (Mikor kell gondoskodnunk táplálékáról?) - Nagyon éber, - a kis gida most is figyel, - hallása éles, szaglása kitűnő. Vékony, karcsu lábain könnyedén fut, ha veszély fenyegeti. Csak kora reggel és éjjel merészkedik elő a sűrű bozótban levő rejtékhelyéről. A gida kedves, játékos, könnyen szelidíthető. Az őz husa izletes peccsenye, bőréből finom bőráru készül.

39. kép: Feltöltik az állatetetőt!

A földet hó borítja, a fákon, bokrokon sehol egy levél, az állatok nem találhatnak táplálékot. Ilyenkor az erdészek gondoskodnak a vadon élő hasznos állatok élelméről. Lovas szánon viszik ki az erdő vadjainak a takarmányt. Baloldalt látható az állatetető.

40. kép: Új erdő telepítése

Traktorhoz kapcsolt ekék mélyszántást végeznek. A barázda oldalába egyenlő távolságra lerakják a facsemetéket, amelyeket ezután kellő mélységbe ültetnek.

Az ember nemcsak az erdő állatairól gondoskodik, fáival is tervszerűen, okosan gazdálkodik. A kivágott fák helyébe újakat ültet. - "Kell az erdő, nagy a haszna". - Hol olvastuk ezt a mondatot?

41. kép: Az erdő gondozása

A fasorok közti aljnövényzetet ritkítja a gép. Gépi munkával történik a fák gondozása is. - Megállapíthatjuk, hogy ma már mindenütt gépek könnyítik, gyorsítják az ember munkáját.

42. kép: Favágás a téli erdőben

Téli erdei kép, az előtérben favágók dolgoznak. - Nézzük, hogyan vágják ki a fát! Könnyen és gyorsan hatol egyre mélyebbre a motorosfűrész. Már dől a faóriás! - Figyeljük meg, mi védi a munkást a balesettől! - Hasonlítsuk össze a régi és a mai fakitermelést! Képzeltessük el, hogyan végzik ezt a munkát fejszével!

43. kép: Darabolás

A kidöntött szálfán megjelölik a kívánt hosszúságot, és motorosfűrészsel feldarabolják.

A 42-43. kép a téli erdőt is jól szemlélteti.

44. kép: Szállítják a fát!

Elöl a szállításra váró hasábfák láthatók. A fák, bokrok között kanyarog a kisvasút. Viszi az erdő legnagyobb értékét: a fát. – Soroltsuk fel, mi mindent készíthet az ember fából. Utalhatunk arra is, hogy nemcsak vasuton, hanem a hóborította hegyoldalakon csusztatással, és vízi uton is szállítják a kivágott fát.

45. kép: Állványozás

A képen a budai várpalota nyugati szárnya és az épületet körülvevő erős faállványzat látható. Az ilyen régi, nagy épületek felújításához erős faoszlopokból készítik az állványzatot, mert nagy és nehéz kődarabokat, szobrokat kell felvontatni.

46. kép: Rakják a deszkát!

Fafeldolgozó üzem részlete. Látjuk a szabályosan felrakott, elszállításra váró parkettfát. – Tegyük fel a kérdést: A házépítésnél még hol van szükség faanyagra? Mi minden készül fából?

47. kép: Készül a butor!

A butorok anyaga is többnyire fa. (Megemlíthetjük, hogy ma már sok esetben műanyagokat is használnak a fa helyettesítésére.) Az újpesti butorgyárban készült ez a felvétel. A munkások az ajtókat szerelik a szekrényekre. Látjuk a szép, gondos munkát, a tiszta, világos műhelyt. (Miből vannak a tanterem butorai? Hol készültek?)

48. kép: Gombaszedés és a gombavizsgáló

Az első képen az erdőben gombát szedő asszonyt látjuk. Figyeltessük meg, milyen kételkedve nézi a gombát. Vajon jó-e? El is viszi a gombavizsgálóhoz, aki díjtalanul megvizsgálja. A második képen az egyik budapesti gombavizsgáló állomást látjuk.

Erdeinkben a fák tövében sokféle gomba nő. Az ehető gombák nagyon jóízűek és táplálóak, de kevesen tudják megkülönböztetni az ehető és a mérgező gombát, ezért kell szakértővel megvizsgáltatni.

49. kép: Az erdő haszna

Az első sorban az erdei fák, bokrok értékes termései: tölgyfa makkja, mogyoró, csipkebogyó, málna és gyógyászati szempontból fontos virágok: hársfavirág, bodzavirág és akác. Az akácnak a mézgyűjtés szempontjából is nagy a jelentősége. A második sor képei egymás mellett mutatják az ehető és a megtévesztően hasonló mérgező gombát. Az első az ehető csiperkegomba, mellette a halálosan mérgező gyilkos galóca. Mi a különbség köztük? (A gyilkos galócának alul "bocskora" van. A következő ehető gomba a barna kalapu, alul sárgászöld vargánya. Hozzá hasonló a mérgező farkas tinóru, de ennek a tönkje alul vöröses, erről ismerhető fel. A sor utolsó képe a gyógyászatban felhasznált tüdőfű. A harmadik sor az erdő legnagyobb értékére utal: pl. fakitermelésre, szénégetésre és az erdő hasznos állataira. (A cinke az erdő lakója is.)

50. kép: Az erdő haszna és védelme

A kép az erdőben található jelzéseket, a kirándulás örömeit és egy negatív ábrán a hanyag, meggondolatlan emberek kártevését mutatja be. Vetítsük le a képet és tegyük fel a kérdést: - Miért hasznos még az erdő? - Az ember nemcsak tervszerűen biztosítja a növények és állatok életfeltételeit, de örömét is találja ebben a munkában, gyönyörködik az erdő szépségeiben. Egész évben sok kiránduló, turista, természetszerető ember keresi fel erdeinket. - Hogyan igazodnak el a turisták? - A második kép a kirándulókat figyelmezteti: Tűzveszély! Harmadik kép: Itt szabad tüzet gyűjtani! - Melyik képen láttunk már tűzrakásra kijelölt helyet? Milyen csunya szokásokat mutat be a jobb oldali kép? (Fák rongálása, szemetelés.) Miért örültünk mi a kirándulásnak? Mit csinálnak a képen látható gyerekek? Miért jó az erdőben járni? Hogyan kell védenünk az erdőt?

Emlékeztessünk újra az erdő szépségeire. Az erdő a fák, bokrok, állatok, madarak otthona. Erdészeink nagy szakértelemmel gondozzák, védik az erdőket.